

Abstrakt

KALUŽNÁ, Katarína:

Dizertačná práca sa zaoberá pedagogickými presvedčeniami budúcich učiteľov informatiky a matematiky o argumentácii, jej úlohe vo vyučovaní a ich vývinom počas prvého roka magisterského štúdia. Pedagogické presvedčenia významne ovplyvňujú profesijné rozhodovanie učiteľov a ich didaktické konanie, pričom ich skúmanie je aktuálne aj vzhľadom na kurikulárne zmeny zdôrazňujúce význam argumentácie, kritického myslenia a zdôvodňovania.

Teoretický rámec prepája oblasť pedagogických presvedčení, argumentácie (na základe rámca G. Stylianidesa) a učiteľského poznania (MTSK). Pre oblasť informatiky bol navrhnutý model Informatics Teacher's Specialized Knowledge (ITSK).

Empirická časť má kvalitatívny charakter. Výskum sledoval 65 budúcich učiteľov (42 matematiky, 23 informatiky) v dvoch časových bodoch – pred a po absolvovaní didaktických predmetov. Dáta boli získané prostredníctvom polo-štruktúrovaných rozhovorov a analýzy príprav na vyučovanie a spracované postupmi zakotvenej teórie.

Výsledky ukazujú, že študenti považujú argumentáciu za dôležitú, no spočiatku ju chápu skôr zúžene (ako vysvetľovanie či dokazovanie). Po absolvovaní didaktických predmetov ju vnímajú širšie (ako súčasť učenia, diskusie a riadenia myslenia žiakov). Prejavujú sa aj rozdiely medzi odborními: v matematike je argumentácia viac spojená s dôkazmi, v informatike s programovaním a rozhodovaním. Identifikované boli aj prekážky implementácie, najmä časová náročnosť, neistota učiteľov a náročnosť pre žiakov. Uplatnenie argumentácie sa tak ukazuje ako závislé od profesijnej istoty učiteľov a ich schopnosti prepájať obsahové, didaktické a psychologické aspekty vyučovania.

Prínos práce spočíva v hlbšom porozumení formovania pedagogických presvedčení a v zdôraznení potreby systematického rozvíjania argumentácie v príprave učiteľov. Teoretickým prínosom je návrh modelu ITSK.

Kľúčové slová: argumentácia, príprava budúcich učiteľov, pedagogické presvedčenia, informatika, matematika